

In the name of Allah, the compassionate, the merciful
به نام خداوند بخشنده مهربان

سرشناسه:
عنوان و نام پدیدآور:
مشخصات نشر:
مرجع تولید:
مشخصات ظاهری:
شابک:
یادداشت:
موضوع:
شناسه افزوده:
شناسه افزوده:
شناسه افزوده:
رده بندی کنگره:
رده بندی دیویی:
شماره کتابشناسی ملی:
این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است

همایش بین المللی حضرت حمزه رضی الله عنه
مجموعه آثار همایش بین المللی حضرت حمزه رضی الله عنه
چکیده مقالات / تألیف، جمعی از محققین و فضلا؛ زیر نظر ناصر رفیعی محمدی
قم، مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی رضی الله عنه، ۱۴۰۰
مجمع آموزش عالی تاریخ، سیره و تمدن اسلامی
ص ۷۶
3-934-429-600-978
چاپ اول: ۱۴۰۰؛ چاپ دوم ۱۴۰۱
حمزه بن عبدالمطلب رضی الله عنه، ۵۴ قبل از هجرت - ۳ ق. - کنگره ها
رفیعی محمدی، ناصر، ۱۳۴۴
جامعه المصطفی رضی الله عنه العالمية. مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی رضی الله عنه
Almustafa International Translation and Publication center / Almustafa International University
۷/۲۵BP
۹۳۱/۲۹۷
۸۷۳۸۹۵۴

BP1490

مجموعه آثار همایش بین المللی حضرت حمزه رضی الله عنه
چکیده مقالات

تألیف: گروهی از پژوهشگران (زیر نظر ناصر رفیعی محمدی)

ناشر: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی رضی الله عنه
چاپ: چاپخانه دیجیتال المصطفی رضی الله عنه / شمارگان: ۵۰۰

مراکز پخش

◀ ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸
تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۶۱۳۴
تلفکس: (داخلی ۱۰۵) / +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۹۳۰۵
◀ ایران، قم، بلوار محمد امین، سه راه سالاریه
تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۲۱۳۳۱۰۶

📧 pub_almustafa 🌐 pub-almustafa.ir ✉ miup@pub.miu.ac.ir

باسپاس از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثریاری رساندند.

● مدیر انتشارات: مصطفی نوبخت ● مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری ● ناظر چاپ: ایوب جمالی

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

چكیده مقالات

مجموعه آثار

همایش بین المللی حضرت حمزه رضی اللہ عنہ

تألیف: گروهی از پژوهشگران

(زیر نظر حجت الإسلام و المسلمین دکتر ناصر رفیعی محمدی)

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی، فراروی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پایبندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این رو، مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و ژرف، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری علیه السلام می‌باشد.

جهانی‌شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی، اقتضا دارد که دانش پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم، با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند، گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

بالندگی مراکز آموزشی، درگرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و به‌روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه، نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد. «جامعة المصطفی علیه السلام العالمية» به‌عنوان بخشی از این مجموعه، که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون درسی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی علیه السلام

فهرست

- ۱۱ _____ سخن همایش
- ۱۳ _____ تاریخ
- ۱۴ _____ اسلام حمزه در چالش سه عنصر ناموری، عصبیت و انتفاع؛ تبیینی بر پایه تئوری حقیقت خواهی
- ۱۶ _____ بررسی نقش حمزه سیدالشهداء علیه السلام در جنگهای پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم
- ۱۶ _____ محمدباقر خزائیلی
- ۱۷ _____ بررسی نقش حمزه علیه السلام در حوادث قبل از اسلام (جنگهای فجار، خَلْفَ الفضول، ...)
- ۱۷ _____ مهدی حشمتی
- ۱۸ _____ بررسی تحلیلی اقدامات بنی امیه برای مخدوش کردن شخصیت حمزه
- ۱۸ _____ طاهره شقاقی
- ۱۸ _____ علی الماسی
- ۲۰ _____ باز شناخت تاثیر بنی امیه در تنقیص شخصیت حمزه با تکیه بر منابع اهل سنت
- ۲۰ _____ وجیهه سادات حسینی
- ۲۱ _____ تحلیل تاریخی ریشه های دشمنی امویان با حضرت حمزه علیه السلام
- ۲۱ _____ علی اکبر عالمیان
- ترجمه و نقد و بررسی مدخل حضرت حمزه بن عبدالمطلب در ویرایش های سه گانه دایره المعارف اسلام چاپ
لیدن (EI) _____ ۲۲
- محمد محمودپور _____ ۲۲
- تعبد حمزه سیدالشهداء به احکام فقهی _____ ۲۳
- علی اصغر بنی حسن _____ ۲۳

- ۲۴ جایگاه فرهنگی اجتماعی مقبره حضرت حمزه علیه السلام _____
- ۲۴ عمار ابوطالبی _____
- ۲۵ جایگاه حمزه بن عبدالمطلب در مکه به ویژه در میان قریش _____
- ۲۵ زهرا مهرجویی _____
- ۲۵ نجمه طهان طرفی _____
- ۲۶ حمزة علیه السلام في الكتب الرجالية. الشيعة والسنية _____
- ۲۶ هیفاء حسین نعمه _____
- ۲۷ حضرت حمزه علیه السلام در جنگ احد _____
- ۲۷ فاطمه تقی زاده _____
- ۲۸ حضرت حمزه و زندگی نمونه او _____
- ۲۸ حسن قناعت لی _____
- ۳۰ رفتارشناسی خاندان عباس بن عبدالمطلب در مواجهه با حضرت حمزه علیه السلام _____
- ۳۰ روح الله صمدی _____
- ۳۱ زیست نامه (تحلیلی) حضرت حمزه علیه السلام _____
- ۳۱ مهتاب شورمیچ _____
- ۳۲ سرگذشت امامه دختر حمزه پس از هجرت و شهادت پدرش در مدینه _____
- ۳۲ علی اکبر ذاکری _____
- ۳۳ سیرت حمزه علیه السلام کا تاریخی و تحلیلی جائزه _____
- ۳۳ محمد ریاض _____
- ۳۵ معراج الوصول لمعرفة الحقيقة حول إسلام عم الرسول الحمزة بن عبد المطلب _____
- ۳۵ سوسن حسن عبد الله _____
- ۳۷ جایگاه و نقش سیاسی، اجتماعی حضرت حمزه علیه السلام در حمایت از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و تثبیت دین اسلام _____

- سیدرضا مهدی نژاد ۳۷
- نام، کنیه و القاب حضرت حمزه علیه السلام در لغت و تاریخ ۳۸
- قاسم خانجانی ۳۸
- واکاوی شخصیت حضرت حمزه علیه السلام در روایات صحابه ۳۹
- نرگس سلیمانی ۳۹
- واکاوی احکام فقهی پیرامون شهادت حمزه سیدالشهداء ۴۰
- ناصر رفیعی محمدی ۴۰
- علی اصغر بنی حسن ۴۰
- واکنش‌ها به مثله شدن حضرت حمزه علیه السلام در تاریخ ۴۱
- اسدالله رحیمی ۴۱
- همسران حضرت حمزه علیه السلام ۴۲
- فاطمه کرمی ۴۲
- قرآن و سنت ۴۳
- احتجاجات اهل بیت علیهم السلام به حضرت حمزه و یادکرد فضایل ایشان ۴۴
- مرتضی فدایی اصفهانی ۴۴
- بررسی آیات مرتبط با حضرت حمزه علیه السلام و تبیین چرایی شأن نزول آن‌ها ۴۵
- بررسی جایگاه و منزلت حضرت حمزه در آیات مرتبط ۴۶
- سیداحمد حسینی ۴۶
- بررسی و تحلیل شخصیت حضرت حمزه سیدالشهداء در پرتو احتجاج اهل بیت علیهم السلام ۴۷
- مهتاب شورمیچ ۴۷
- پژوهشی در مزار و آیین زیارت حضرت حمزه علیه السلام با تأکید بر سنت و سیره ۴۹
- سید محمود سامانی ۴۹

- تحلیلی از یاد حضرت حمزه علیه السلام در سنت پیامبر اکرم و اهل بیت علیهم السلام و کارکردهای آن در عصر معصومان — ۵۰
محمدسعید نجاتی — ۵۰
- جایگاه و شخصیت حضرت حمزه از منظر رسول خدا صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام — ۵۱
علی جمعه حیدری — ۵۱
- حمزه بن عبدالمطلب در منابع تفسیری فریقین — ۵۲
قاسم میرزایی — ۵۲
- حمزه علیه السلام در گفتار و کردار پیامبر صلی الله علیه و آله — ۵۳
افراح کاظم علوان — ۵۳
- زهرامهرجوئی — ۵۳
- شبهه‌زدایی عزاداری امام حسین علیه السلام با تکیه بر سوگواری پیامبر صلی الله علیه و آله بر حضرت حمزه علیه السلام از منظر دانشمندان اهل سنت — ۵۴
محمدجواد یعقوبی — ۵۴
- محمدنظیر عرفانی — ۵۴
- ظرفیت های الگویی آیه «وجه الله» در تحلیل کارکردهای سیاسی اجتماعی سید الشهداء اُحُد (نظریه تقابل «شی» و «وجه») — ۵۶
غلامحسن مقیمی — ۵۶
- فضایل حضرت حمزه در کلام و سیره اهل بیت علیهم السلام — ۵۷
- فضائل حضرت حمزه علیه السلام با تکیه بر شأن نزول آیات قرآن — ۵۸
مدینه امانی — ۵۸
- واکوی چرایی همتایی حمزه بن عبدالمطلب علیه السلام و جعفر بن ابی طالب علیه السلام در کلام اهل بیت علیهم السلام — ۵۹
هادی یعقوب زاده — ۵۹
- نعمت الله صفری فروشانی — ۵۹

- ۶۰ ادبیات و رسانه
- ۶۱ بررسی ابعاد شخصیت حمزه سیدالشهدا در شعر قدیم فارسی
- ۶۱ محمدرضا یوسفی
- ۶۱ سعادت موسوی
- ۶۲ تجلی حضرت حمزه علیه السلام در شعر کهن فارسی
- ۶۲ سیدمهدی هاشمی
- ۶۴ حمزه قهرمان فیلم محمد رسول الله
- ۶۴ موسی خاموشی
- ۶۵ ظرفیت های اخلاقی زندگی حضرت حمزه علیه السلام در الگوگیری سبک زندگی منتظران
- ۶۵ اسدالله مصطفوی
- ۶۵ عادل مقدادیان
- ۶۵ نوروزعلی روحانی نژاد
- ۶۷ نشانه شناسی گفتمانی وجوه تاریخی، حماسی - دینی و خیالی قصه حمزه نامه مقایسه آن با ابومسلم نامه
- ۶۷ مسلم ناصری
- ۶۹ نشانه شناسی گفتمانی قهرمان، با تأکید بر نقش حمزه در فیلم «الرساله»
- ۶۹ مسلم ناصری
- ۷۰ منبع شناسی
- ۷۱ جایگاه حضرت حمزه علیه السلام در فضای دیجیتال
- ۷۱ علی جباری
- جایگاه حضرت حمزه بن عبدالمطلب در آثار و اندیشه علامه سید جعفر مرتضی عاملی (مورد مطالعه: الصحيح من سیره النبی الاعظم صلی الله علیه و آله و سلم)
- ۷۲
- ۷۲ مریم سعیدیان جزئی

- ۷۳ حضرت حمزه سیدالشهداء در آثار مورخان اندلس تا پایان قرن پنجم _____
- ۷۳ حمیدرضا مطهری _____
- ۷۴ حمزه بن عبدالمطلب در نگاه بلاذری با تکیه بر کتاب انساب الاشراف _____
- ۷۴ آسیه آخوندقرقی _____
- ۷۵ شخصیت حمزه بن عبدالمطلب در منابع اهل سنت _____
- ۷۵ فاطمه علی‌خانی _____
- ۷۷ معرفی منابع اهل سنت هند درباره حضرت حمزه علیه السلام _____
- ۷۷ سیدمعراج مهدی رضوی _____

سخن همایش

تاریخ پرافتخار اسلام مرهون تلاش‌ها و رشادت‌های شخصیت‌های بزرگی است که با بذل جان خود، مهر تأیید بر باورشان نهاده و موجب استحکام و بقاء اسلام شدند؛ افراد شجاعی که همچون بنیان مرصوص در برهه‌های حساس تاریخی به یاری اسلام شتافتند و در برابر دشمنان ایستادگی کردند. حضرت حمزه بن عبدالمطلب علیه السلام شیر خدا، شیر پیامبر و سرور شهداء یکی از این نمونه‌ها است؛ همو که به حق وارث ویژگی‌های پسندیده‌ای چون عزم، اراده، شجاعت، ایمان، صداقت و امانت‌داری از پدرش جناب عبدالمطلب است. بزرگ مردی که مورد احترام ویژه رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و اهل بیت علیهم السلام بوده و این بزرگواران همواره به وجود او افتخار و احتجاج کردند.

دفاع حضرت حمزه علیه السلام از اسلام و رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم، دفاعی جانانه، باورمندانه و همه‌جانبه بود، دفاعی تکلیف‌مدارانه و همراه با ایثار. افزون بر این، شجاعت و فداکاری عمومی گرامی رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در فرازهای گوناگون صدر اسلام چه در آن زمان که در صف نخستین مهاجرین به مدینه بود و چه در آن جایی که به‌عنوان فرمانده و پرچمدار اسلام به نبرد با دشمنان می‌شتافت، صفحاتی درخشان و پرافتخار را در تاریخ اسلام رقم زد، گرچه این شخصیت تابناک اسلام کوشید تا غبار غربت و مظلومیت را از چهره مبارک رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم بزدايد و در این راه نیز موفق بود، اما ناگفته پیداست که در طول تاریخ، شخصیت خود ایشان در غبار غربت و مظلومیت باقی ماند.

بر این مجتمع آموزش عالی تاریخ، سیره و تمدن اسلامی که سابقه معرفی چهره‌های درخشان و کمتر پرداخته شده اسلام نظیر حضرت خدیجه علیها السلام را توشه راه خود دارد، کوشید تا با برگزاری همایشی باشکوه درباره حضرت حمزه علیه السلام بخشی از دین خود را در این زمینه ادا

نماید. این همایش که به لطف الهی مورد تأیید و تقدیر ویژه مقام معظم رهبری ع و مراجع عظام تقلید حضرات آیات: صافی گلپایگانی ع، مکارم شیرازی، نوری همدانی و جعفر سبحانی (ادام‌الله‌ظلم‌الوارف) قرار گرفته است، کوشیده است تا شخصیت این صحابی بزرگ رسول خدا ص را در ابعاد مختلف تحلیل و تبیین کند.

ثمره این برنامه ارزشمند، انتشار مجموعه آثار پیش روست که به همت معاونت پژوهش مجتمع آموزش عالی تاریخ، سیره و تمدن اسلامی منتشر گردیده و به جامعه علمی و نخبگانی کشور تقدیم می‌گردد. از خداوند متعال خواهانیم تا این بضاعت مزجاة را از همه دست‌اندرکاران این همایش به لطف و کرمش بپذیرد.

در پایان لازم است تا از ریاست مکرم جامعة المصطفی ع العالمیه جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای دکتر عباسی، معاونت محترم پژوهشی المصطفی ع جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای دکتر عبادی، دبیر علمی همایش جناب آقای دکتر نعمت‌الله صفری‌فروشانی، دبیر اجرایی همایش و معاون پژوهشی مجتمع آموزش عالی تاریخ، سیره و تمدن اسلامی جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای سیدمجتبی اوصیاء، اعضا محترم کمیته علمی و کمیته اجرایی و همچنین همکاران محترم و پرتلاش معاونت پژوهش مجتمع جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای حسن صادقی‌پناه و آقای سیدمجتبی حسینی‌شمس و همه عزیزانی که در برگزاری این همایش حضور و همراهی داشته‌اند تشکر و قدردانی نمایم.

والسلام علی جمیع عبادالله الصالحین

ناصر رفیعی محمدی

رئیس همایش بین‌المللی حضرت حمزه ع

قم المقدسه - بهمن ماه ۱۴۰۰